

2019 – 10

HOLLANDS Maandblad

Froukje van der Ploeg

Jabik Veenbaas

Sarah Andrea Desplenter

Jochem van den Dijssel

Carina van der Walt

Johannes van der Sluis

Joris van der Geer

Hedwig Selles

Anton Korteweg

Philip H...

HOLLANDS Maandblad

INHOUD NO. 10 – 2019

eenenzestigste jaargang • nummer 863

oktober 2019

Opgericht in 1959 door K.L. Poll.

www.hollandsmaandblad.nl

Redactioneel – Deze maand

Froukje van der Ploeg – Gedichten

Jabik Veenbaas – ‘Wij horen deugd en kennis na te streven’

Anton Korteweg – Gedichten

Jochem van den Dijssel – Fijnproever

Carina van der Walt – Gedichten

Johannes van der Sluis – Geesteswereld buiten de tijd

Joris van der Geest – Prooi en roofdier

Philip Huff – Gedicht

Sarah Andrea Desplenter – Ondergoed van Damart

Hedwig Selles – Gedichten

Tekeningen Frank Dam

Auteurs in dit nummer

Colofon

Deze maand

Deze maand bleek dat de machtigste man op aarde offertes heeft aangevraagd voor een gracht gevuld met slangen en krokodillen langs de Amerikaans-Mexicaanse grens. Dat klinkt als de opening van een moralistisch kinderboek over een sinaasappelmanntje dat uit angst voor het onbekende vervalt in isolationisme, maar later leert zich open te stellen voor de wereld, vol mededogen voor andere fruitsoorten. Het is echter geen fictie.

Over Trumps karakter lijkt het meeste al gezegd. Wellicht is een druppel toe te voegen aan de oceaan van analyses en satire met de president als onderwerp of mikpunt. Wie niet waagt, is niet brutaal genoeg en kan nooit winnen en in dit geval niet bijdragen aan een propvol discours. Oftewel, wat is het resultaat wanneer Trumps angst wordt gezien door het verwaande filter van *Hollands Maandblad*?

Ten eerste – merkwaardig genoeg – herkenning. Dit tijdschrift is angst, waaraan ook dat grachtidee is ontsproten, niet vreemd. Zo is dit maandblad bang om spaarzame pagina's te verkwanselen aan een actuele miskleun van de Amerikaanse president. *Hollands Maandblad* streeft naar tijdloosheid en moet waken voor datering, maar wanneer dit nummer u bereikt, heeft de Amerikaanse president vermoedelijk al kruisraketten afgevuurd op het verkeerde Korea.

Ten tweede, meer herkenning. Trump personifieert een specifieke verdediging tegen angst: onwrikbare cognitieve dissonantie in weerwil van feiten. Ook *Hollands Maandblad* maakt zich soms schuldig aan die kokervisie. Zo weigert het halsstarrig de handdoek in de ring te gooien, terwijl avantgardistische literatuur langzamerhand even onsljitbaar is als rauwkost op een kinderfeest.

Tot slot – het begint génant te worden – nog meer herkenning. Dit

maandblad begrijpt de wanhopige bokkensprongen die POTUS maakt sinds diens afzettingsprocedure is begonnen. Nog steeds voelt dit tijdschrift de brandwonden in haar nek die Halbe Zijlstra's hete adem achterliet toen aan diens rijke fantasie het idee ontsproot de literaire sector uit de samenleving te verbannen.

Maar wees gerust, herkenning is niet hetzelfde als vereenzelviging. Zo blijven dag- en weekbladen wat actualiteit betreft superieur aan maandbladen, die daarin berusten. *Hollands Maandblad* is overtuigd van haar bestaansrecht, maar evengoed fakkeldrager van feiten. Het heeft peentjes gezweet tijdens de crisis in de literaire tijdschriftenwereld, maar zich niet laten leiden door angst. Verder ontbeert de Amerikaanse president een waslijst aan deugden die *Hollands Maandblad* wel bezit, maar die blijven ongenoemd om verdere overeenkomsten met Trump te voorkomen.

Is dit redactioneel al met al een bijdrage aan het Trump-discours? Misschien is het antwoord daarop minder relevant dan het bewonderen van diegenen die in het aangezicht van angst niet terugvallen op blinde eenkennigheid. Mensen die zichzelf én de wereld kritisch kunnen beschouwen, ontkennen niet het gevaar van een slangen- of krokodillenbeet, wagen alsnog de oversteek en halen, laverend tussen dodelijke reptielen, de overkant. De tijd zal leren of *Hollands Maandblad* tot die groep behoort – D.G.

‘Wij horen deugd en kennis na te streven’

Odysseus in La Divina Commedia van Dante

Jabik Veenbaas

Vergilius mocht in *De goddelijke komedie* Dante niet alleen begeleiden omdat die hem als dichter bewonderde, maar ook omdat Dante de Romeinse dichter beschouwde als prechristelijke profeet. Vergilius had immers in de vierde zang van *Bucolica* of *Eclogae* de komst aangekondigd van een goddelijk kind en gesproken over de terugkeer van de gouden eeuw. In de middeleeuwen werd gedacht dat hij daarmee, zonder het zelf te beseffen, de geboorte van Christus en de komst van het christendom had voorspeld. Men zei van Vergilius dan ook dat hij een ‘anima naturaliter christiana’ had bezeten, een ‘natuurlijke christenziel’.

Dat misverstand had grote gevolgen. Tot diep in de twintigste eeuw hebben geleerden in die christenziel van Vergilius geloofd. Inmiddels staat echter buiten kijf dat de vierde zang van *Bucolica* een andere interpretatie vereist. Vergilius’ verwijzingen naar een goddelijk kind en een gouden eeuw hadden geen betrekking op Christus, maar op een zoon van Antonius of Octavianus of van diens vriend Gaius Asinius Pollio.

Ook wie Boek VI van Vergilius’ *Aeneis* argeloos leest, waarin de held Aeneas afdaalt in de onderwereld, kan indien onvoorzichtig gemakkelijk tot de bevinding komen dat Vergilius preludeert op christelijke opvattingen over het hiernamaals. De onderwereld die Aeneas betreedt, is opgedeeld in compartimenten. Eerst belandt Aeneas op een plek waar zich doden bevinden die niet veroordeeld lijken. Hij treft daar bijvoorbeeld jonggestorven kinderen en mensen die op basis van een valse aanklacht tot de dood werden veroordeeld. Als hij verdergaat, splitst de

weg zich in tweeën. De rechterafslag leidt naar het Elysium, het oord waar zich de gelukkige schimmen bevinden, die een deugdzaam leven hebben geleid; de linkerafslag naar de Tartarus, de plek waar de lieden worden gestraft die zich tijdens hun leven niet deugdzaam hebben gedragen. Maar ook in het Elysium is sprake van onderverdeling. Alle zielen worden daar gelouterd, overeenkomstig de zonden die ze tijdens hun leven hebben begaan. Sommige zielen worden vervolgens direct toegelaten tot de gelukzalige velden, andere krijgen een tweede lichaam en een nieuw leven op aarde.

Mensen met een ouderwetse katholieke opvoeding treffen in dit verhaal allerlei zaken aan waarmee ze vertrouwd zijn: het voorgeborchte, de hel, de hemel en de plaats van loutering. Maar dit betekent uiteraard niet dat Vergilius in zijn opvattingen over het hiernamaals vooruitliep op het christendom. Er valt juist uit af te leiden dat het vroege christendom zijn opvattingen over het hiernamaals baseerde op ideeën uit de klassieke tijd. De kerkvaders bezaten een ‘anima naturaliter pagana’. Het was voor hen de natuurlijkste zaak van de wereld dat ze van alles overnamen uit de klassieke wereld.

In *De goddelijke komedie* van Dante is die klassieke invloed helemaal sterk aanwezig. In Dantes hiernamaals treffen we tal van overblijfselen uit de klassieke oudheid aan en dan in het bijzonder uit het werk van Vergilius. Ik beperk me tot enkele sprekende voorbeelden. De personages Vergilius en Dante in canto 3 van ‘De Hel’ worden door veerman Charon in een bootje naar de hel gevaren, over de Acheron, zoals dat in Boek VI van de *Aeneis* gebeurt met Aeneas en zijn begeleidster, de Sibylle van Cumae. En in canto 31 van ‘De Louteringsberg’ drinkt hij water uit de Lethe, de klassieke rivier der vergetelheid.

lees meer in het nieuwe nummer

Fijnproever

Jochem van den Dijssel

‘Sonderlinghe cussen sijn viere:
Cussen van moeder, cussen van lieve,
Cussen van peise, cussen van grieve’
Anoniem (ca. 1350)

Voor de laatste dag van 1993 kondigde de VARA geen oudejaarsconferentie aan, maar een avondvullende show van Paul de Leeuw. Ik las dat bericht in de televisiegids en barstte bijna in tranen uit. Niemand – zelfs niet mijn vrouw Marjan – wist hoeveel ik hield van Paul de Leeuw en nu moest ik de show missen. Ik was uitgeput en verslagen, maar het rampjaar 1993 was nog niet ten einde.

We vierden oud en nieuw bij Frits en Ellemieke met Arthur en Hellen, Willem en Ans. De mannen waren al zo lang mijn collega’s dat we naast werkdagen de belangrijkste rituelen van het jaar met elkaar doorbrachten en sinds de finale van achtentachtig ook de onverwachte hoogtepunten. Dit was vriendschap, vermoedelijk.

Zoals verwacht wilde niemand naar de speciale uitzending van ‘De Schreeuw’ kijken. Ellemieke zette een album van Joe Cocker op. Terwijl Frits flauwe grappen maakte over Paul de Leeuw, vroeg ik me af of ik de speciaal gekochte videorecorder wel op het juiste net had ingesteld. Waarom was het toch een taboe om van die man te houden? Het volume van de stereotoren ging een streepje hoger. Joe Cocker in Bunschoten-Spakenburg.

Tegen mijn collega’s, die Evert van accounting als lijdend voorwerp ter sprake brachten, wilde ik roepen: het is hier toch geen lunchpauze! Laat Evert toch scrabbelen met zijn schoonouders! Het bleef een gedachte terwijl ik naar de ijskast liep. Wel een hele luide. Ik kon tot sint-

juttemis wachten voor de rest aan een nieuwe Amstel toe was. Ik deed tenminste echt alsof ik thuis was.

Starend naar de glasplaat vol bier met kou in mijn gezicht droomde ik even weg. Niet alleen 1993 liep op zijn eind, ook mijn ongebruikte lidmaatschap van de atletiekvereniging en mijn plan om een eigen onderneming te beginnen als ICT-adviseur. Niets wees erop dat ik voor mijn pensioen Soft Key zou verlaten. Op verjaardagen hoorde ik mezelf praten met meel in de mond; Soft Key was ‘een middelgrote speler op het gebied van ICT-automatisering en softwareontwikkeling’. Dan knaagde het. Tijdens eindexamenfeesten op de middelbare school had ik aan cabaret gedaan. Mijn vader was lid van het amateurtoneel. Diep in mij school ook een Paul de Leeuw. Maar die komische, expressieve kant had ik zo diep weggestopt, dat ik het tegenovergestelde had kunnen worden: een bescheiden man die goed kan luisteren. Een saaie lul.

‘Het is pas elf uur,’ zei Marjan aan de zijde van mijn gezicht die het gezelschap niet kon zien.

lees meer in het nieuwe nummer

Geesteswereld buiten de tijd

Over Erasmus' erfenis in tijden van intolerantie

Johannes van der Sluis

In 1924 stelde Johan Huizinga dat het werk van Erasmus ‘gedaan was’ en ‘niet weer tot de wereld zou gaan spreken’. De zestiende eeuw was over de humanistische schrijver-filosoof heen ‘gebruist’ en had diens ‘ideaal van gematigdheid en verdraagzaamheid veracht’. Daarmee reduceerde Huizinga Erasmus in diens biografie tot een naam. Anno 2019 is dat niet anders, wat wellicht een ‘verdienste’ is van de brug; Erasmus’ erfgoed leeft niet meer.

Erasmus had dus wel tot de wereld gesproken. Sterker, met *Lof der Zoetheit* maakt hij eigenlijk als enige Nederlander aanspraak op de kwalificatie wereldliteratuur, al is dat meesterwerk niet in het Nederlands geschreven, wat enigszins is te vergelijken met dat Nederland het record houdt van meest verloren WK-finales voetbal: Erasmus behoort tot de wereldkampioenen van de menselijke geest, maar vanwege dat Latijn is hij weer net niet een kampioen van de Nederlandse literatuur. Uit dat geboorteland is hij bovendien al vroeg vertrokken, waarna de hele wereld Erasmus’ vaderland werd, al betrof dat vooral Europa – christelijk Europa welteverstaan.

Hoe dan ook, de ‘wereldburger’ Erasmus is geboren als Nederlander in Rotterdam, een paradoxale locatie vanuit kosmopolitisch perspectief. Immers, ondanks de haven en de humanistische, kosmopolitische denker – humanisme is een kosmopolitische aangelegenheid: wat mensen over de hele wereld delen, is het menszijn – is het eveneens de stad waaruit de geest van Fortuyn kwam aanwaaien die zou uitgroeien tot een nationalistische, antikosmopolitische stormwind.

In tegenstelling tot Fortuyn betrachtte Erasmus als vroom chris-

ten verdraagzaamheid, juist ten overstaan van de ‘vijand’, toentertijd de Turken. Die moesten wel worden bestreden – daarover is de pacifist Erasmus paradoxaal genoeg duidelijk –, maar met wapens als ‘het verlangen om goed te doen’. Een paar eeuwen later zou dat wapen de deugd, of beter gezegd de ondeugd, van de ‘Gutmensch’ worden.

Niet alleen wordt Erasmus’ stem niet meer gehoord, maar het is gemeengoed geworden om het exacte tegendeel van zijn denken te ventileren.

De bijdrage van Nederland aan de wereldliteratuur lijkt gering, maar het is, als we onze nationalistische sentimenten vrij spel geven, geen on aardige score in vergelijking met bijvoorbeeld IJsland. Nederland heeft in ieder geval ook een aantal schrijvers dat tot de wereld kán spreken, getuige bijvoorbeeld de ontvangst van de Engelse vertaling van Reves *De avonden*, waarover Herman Koch (Nederlands belangrijkste literaire exportproduct, maar daarmee ook wereldliteratuur?) op het omslag zegt dat als het boek in de jaren vijftig in het Engels was verschenen, het net zo’n klassieker zou zijn geworden als *Catcher in the Rye* of *On the Road*.

lees meer in het nieuwe nummer

Prooi en roofdier

Joris van der Geest

Voorzichtig duwde ik tegen de kamerdeur. Misschien sliep Rolf. Ook geen feest, dat ronkende lijf op een paar meter afstand, maar beter dan de holenman wakker maken. Hij zou doorgaan waar hij was gebleven, met dat ongearticuleerde gesputter van hem over dat ik niet te zeggen had wat hij moest doen, dat ik niet in zijn ruimte mocht komen. Alsof ik dat wilde. Het enige wat ik wilde was rust en koelte. Desnoods naast een snurkende Flintstone. Maar misschien, heel misschien, was hij niet op de kamer.

De deur week. Boven de bedden wiekte de ventilator geluidloos. Rondom zijn bed lagen smoezelige lappen en kledingstukken, maar het bed zelf was leeg. Ik liep eromheen en liet me het mijne vallen. Het vers gesteven laken drukte tegen mijn gezicht. De lucht wervelde langs mijn rug – zweet verdampte en koelte bleef achter. Even niets. Even – een kwartiertje maar – om een buffer op te bouwen. Daar zou ik de middag op doorkomen. Rolf verdragen. Of hem negeren, en me concentreren op Marie-Louise.

Vlak voor ik wegzakte, griste ik in een reflex mijn telefoon van het nachtkastje. Even checken. Alleen voor de zekerheid. De 'Ecstatic Love tantra retreat # assistants'-groep telde zeven nieuwe berichten.

De eerste: 'Lovelines, we have an extra meeting at 14.00 at the pool terrace.'

De laatste: 'Jarius, where are you?'

Het was 14.11.

Vanaf het pad naar het zwembad zag ik ze al zitten. Haastig beklom ik de treden. Mijn shirt plakte aan mijn rug en ik voelde zweetdruppels langs mijn gezicht lopen terwijl ik iedereen zachtjes groette. De enige

vrije stoel stond voor de helft in de zon. Recht tegenover Rolf en naast Marie-Louise. Hij zat iets te dicht bij haar, met zijn hand op de leuning van haar stoel.

‘Kunnen jullie een stukje opschuiven?’ vroeg ik, terwijl ik voorzichtig de tafel van me af duwde, richting schaduw. Iedereen verschoof, behalve Rolf. Hij veegde zijn haar naar achteren. Het was even lang als dat van Marie-Louise, maar dat van hem was verweerd en rafelig als scheepstouw – touw dat je van echte mannen geen touw mocht noemen, maar ‘landvast’ of ‘fokschoot’. En zo mocht je dat van hem waarschijnlijk geen haardos noemen, maar ‘hoofdbegroeijsel’. Of ‘helmgras’. De tafel kwam tot stilstand tegen de poten van Rolfs stoel. Shaida schraapte haar keel. Ik gebaarde naar Rolf, naar de stoelpoot, maar hij keek langs me heen. De zon schroeide in mijn nek.

‘Mag ik jullie uitnodigen je met de handen te verbinden?’ Shaida strekte haar armen en sloot haar ogen. Haar handpalm voelde zacht en koel, net als die van Marta, rechts van me. ‘Adem in via je linkerhand, en uit via je rechterhand. In, naar je hart – uit –, vanuit je hart; zodat we ons via het hart verbinden tot een cirkel van liefde.’ Het was alsof iemand een gloeiende plaat tegen mijn rug en nek drukte. De hitte joeg door mijn lijf tot in mijn handpalmen, waar ze als zweet naar buiten sloeg. In de minieme ruimte tussen mijn handpalmen en die van Shaida en Marta vormde zich een vlies van klam zweet.

lees meer in het nieuwe nummer

Spiegel voor een spiegel

Philip Huff

-i-

Kijk naar je verleden, lang en hard, kijk naar
wat je hebt gedaan en niet gedaan, staar
zoals je naar jezelf kunt staren in een spiegel
en elke lijn ziet, elk gesprongen bloedvat,
elke verdwenen hoofdhaar, je zult zien
dat je een pilaar van zout had moeten zijn
– je liet je stad, je geliefden achter,
keek nog achterom, ook, maar
zonder om te draaien.

Je hart is een staalkaart van zwart, alle kleuren
en het licht eraf. Je bloed is zwart. Als aarde.

Kijk.

Kijk.

Staar.

Naar de kompasnaald die alle kanten uit sloeg
behalve naar huis. Zie je ogen,
zie wat zij zagen en je weet
dat je te weinig zout proefde in je mondhoeken.
Een pilaar van zout zou je moeten zijn,
dit kalme hoofd, gevangen in grijswit,
langzaam vertekend door de regen
– als zuur over je gezicht.

Achter je ogen: een bloembed met een lijk erin,
aarde op de wang, als een bloem naar de zon.

Het is duidelijk: als je zo kijkt ga je het zien, je kunt
niet staren zonder dit gevoel dat je maag wegzakt,
alsof je zo zult opbollen als een zeil dat de wind pakt.
Het dunne vel verhult niets, of niet genoeg,
elke keer zie je meer rimpels en minder haren
en dat is dan wat je het meeste bezighoudt,
niet het gezicht van je broer
dat zich in het jouwe verschuilt
en al die mensen die zeggen dat ze van je houden.
En jij, jij staat hier maar
– je zou een pilaar van zout moeten zijn.

lees meer in het nieuwe nummer

Ondergoed van Damart

Sarah Andrea Desplenter

We hadden nooit een nauwe band, mijn schoonzus en ik. Maar aan haar ziekbed vonden we een evenwicht, een vorm van wederzijdse zachtheid. Haar moed raakte me, en het meest van al haar verontschuldigde glimlach. Ik bracht de juiste geschenken mee. Het was geen ultieme verleidingspoging. Ik dacht na en de tijd was beperkt. Het bedjasje bijvoorbeeld, een lavendelgrijs exemplaar dat bij haar rode haar paste, dat was een goede keuze – ook al was het om in te sterven. Is het dan de moeite niet meer waard? Als je zo denkt, kan je het vanaf de eerste dag niet meer opbrengen.

Mijn schoonzus bracht het wel op, tot het einde. Dat is een soort van heldenmoed. Ze deed haar best om luchtig te doen. Maar als haar dochter van veertien ter sprake kwam, brak ze. Toch was ze niet ontroostbaar en luisterde: dat ze ‘een goede moeder’ was (*niet zoals ik, niet zoals ik*), dat het kind ‘een fundament had gekregen’ (*de mijne niet, de mijne niet*) en niet alleen gevoelig was maar ook ‘praktisch en realistisch’ zoals haar moeder (*hoe zullen de mijne ooit kunnen leven*).

Dat zei ik en die andere dingen dacht ik.

De vrouw van mijn broer was aan het sterven, met lange magere armen en benen, en een gezwollen buik, en ik stuurde een mail naar mijn drie dochters:

Liefste kinderen,

Julie weten dat het niet goed gaat met Lara. Ik was vandaag op bezoek bij haar. Het was een goed bezoek en ik bewonder haar moed, want ze moet afscheid nemen van Marthe en van de duizenden din-

gen die het leven maken. Ik was droevig maar stapte toch de poort van het ziekenhuis uit, en dat is een groot verschil.

Het is een kwestie van weken, zeggen de dokters. Misschien kunnen jullie haar iets laten weten via Messenger? Indien dat te delicaat is, misschien iets aan oom Frank. Ze beleven zware tijden. Ik wil jullie hier niet mee belasten – het is geen doodzonde indien het niet gebeurt – maar het is wel mijn taak, vind ik, om te zeggen: als je nog iets wil laten weten, moet het nu gebeuren.

Ik herinner me dat Marcella (onze kuisvrouw) op sterven lag en dat oma me toen zei: indien je afscheid wil nemen, moet je het vandaag doen. Daar ben ik oma nog steeds dankbaar voor.

Jullie boodschap hoeft niet pathetisch of sentimenteel te zijn, ‘ik denk aan je’, is voldoende.

mama

lees meer in het nieuwe nummer

Auteurs in dit nummer

FRANK DAM (1952) – Studeerde aan de ABK (thans Willem de Kooning Academie) te Rotterdam. Werkt als illustrator, ontwerper en journalist. Publiceerde verschillende artikelen en boeken, o.a. over Nederlandse beatmuziek. Onlangs verscheen het boek *Duitse moeders*. Docent Illustratieve Vormgeving aan de AKV St. Joost te Den Bosch. Gastdocent aan de Falmouth School of Art (GB). – www.frankdam.nl.

SARAH ANDREA DESPLENTER (1961) – Studeerde Romaanse filologie aan de Universiteit Gent. Momenteel is ze lector aan de Arteveldehogeschool Gent. Werkt aan een verhalenbundel en een eerste roman. Dit verhaal is haar literaire debuut.

JOCHEM VAN DEN DIJSSEL (1983) – Archeoloog, kunsthandelaar en schrijver. Ontving in 2014 de Hollands Maandblad Aanmoedigingsbeurs (*proza*).

JORIS VAN DER GEEST (1973) – Investment banker (duurzaam, dat wel), schrijver en tantraleraar. Op 25 oktober verschijnt zijn debuutroman *De oneindige marshmallow test*. Dit verhaal is zijn literaire debuut.

PHILIP HUFF (1984) – Schrijver, dichter, scenarist. Schreef onder meer de romans *Dagen van gras* (2009), *Niemand in de stad* (2012) en *Boek van de doden* (2014). Ontving de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2010/2011 (*proza*). In 2015 verscheen de essaybundel *Het verdriet van anderen*.

ANTON KORTEWEG (1944) – Na *Ouderen zijn het gelukkigst en alle andere gedichten van 1971 tot nu* (2015) verscheen nog *Het leven deugt. Althans op onderdelen* (2017). In oktober volgt een autotopografische bloemle-

zing, getiteld *Nooit eens lekker nergens*. Korteweg was van 1979 tot 2009 verbonden aan het Literatuurmuseum, tot 1986 als hoofdconservator, daarna als directeur.

FROUKJE VAN DER PLOEG (1974) – Dichter, schrijver en docent. Publiceerde drie dichtbundels: *Kater* (2006), *Zover* (2013) en *Dit is hoe het ging* (2016). Won de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2004/2005 (*poëzie*).

HEDWIG SELLES (1968) – Dichteres en schrijfster. Publiceerde o.m. gedichten in *De Gids*, *Tirade*, *De Brakke Hond*, *Liegend Konijn*, *DW B* en *Hollands Maandblad*. Bundels van haar hand: *IJzerbijt* (2008), *Schadenfreude* (2011) en *Wie hier binnentreedt* (2015).

JOHANNES VAN DER SLUIS (1981) – Dichter, publiceerde onlangs bij de Hof van Jan *Brief aan mijn vader (100 jaar later)*.

JABIK VEENBAAS (1959) – Dichter, filosoof en vertaler. Publiceerde tot nog toe zeven dichtbundels, met als recentste *Stad van liefde* (2017). In 2013 verscheen *De Verlichting als kraamkamer*, een studie over het tijdperk van de Verlichting die werd genomineerd voor de Socrates Wisselbeker 2014.

CARINA VAN DER WALT (1960) – Geboren in Welkom, hartje Oranje-Vrijstaat, Zuid-Afrika. Debuteerde in *Nuwe Stemme 5* (2013). *Amalgzaam* (2015) was haar Nederlandse debuut samen met Willy Martin bij Uitgeverij IJzer. Behalve dichter ook kunstrecensent. Schrijft momenteel een monografie over landkunstenaar Strijdom van der Merwe.

HOLLANDS Maandblad

Redactie: David Garvelink

Redactieraad: Gerard van Emmerik, Beatrijs Ritsema en Mark Boog

Vormgeving: Steven Boland

Copyright: Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingfonds, thans Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Redactiesecretariaat: Hollands Maandblad • Postbus 59.752 • 1040 LG Amsterdam •
Tél. 020-6175955 • info@hollandsmaandblad.nl (niet voor kopij)

Bij ongevraagde bijdragen postzegels voor antwoord bijsluiten

Uitgever: Stichting Hollands Maandblad, p/a Bilderdijkkade 63-b • 1053 VJ Amsterdam

Abonnementen: 12 nummers per kalenderjaar, prijs per jaargang € 84,50 •

Proefabonnement (3 nummers) € 24,50 Abonnementen die niet één maand voor afloop van de abonnementsperiode zijn opgezegd, worden automatisch verlengd

Opgave: S.P. Abonneservice • Postbus 105 • 2400 AC Alphen aan den Rijn.

Telefoon tijdens werkdagen van 9.00-17.00 uur: 0172-476085.

Een acceptgiro voor betaling volgt

Losse nummers: € 7,50 • dubbelnummers € 9,90 • Verkrijgbaar bij de boekhandel of door bestelling via www.hollandsmaandblad.nl dan wel per mail: HollandsMaandblad@spabonneservice.nl